

Görsel İletişimde Dergi Kapakları: “Kafkaokur” Örneği

Ramazan ÇELİK¹

Ferdal CEBE²

¹Dr. Öğretim Üyesi, Trakya Üniversitesi / Edirne Sosyal Bilimler MYO, ramazancelik@trakya.edu.tr, ORCID:0000-0002-6957-5297

²Yüksek Lisans Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, ferdalcebe@trakya.edu.tr, ORCID:0000-0001-7855-1230

Özet: Geçmişten günümüze insanın en etkili anlatım şekli, çizerek yapılan resim, şekil ya da işaretler olmuştur. Görsel dediğimiz bu anlatım şekli ilk çağlarda mağara duvarlarına çizilen resimlerle iletişim kurulması ile başlamış ve izleri günümüze kadar ulaşmıştır. Günümüzde ise yeni iletişim teknolojilerinin geldiği noktaya bakıldığında iletişim sürecinin ya da iletişim araçları ile verilmek istenen mesajın daha kolay yöntem ve şekillerle verildiği görülmektedir. Bu bağlamda her ne kadar iletişimin birçok yolu olsa da, görselliğin verdiği etki daha kalıcı olmaktadır. Görsel iletişim yolu ile renk, ışık, kompozisyon gibi birçok estetik çekici tasarım unsurlarıyla dikkat daha çok arttırılmaktadır. Güçlü görsel ifade ile içeriğin uyumu insanların zihnindeki etkinin de artmasını sağlamaktadır. Bu nedenle bu çalışma görsel iletişim açısından dikkat çekici olan ve birçok tekniğin kullanıldığı dergi kapaklarına odaklanmaktadır. Kullandığı tasarımlar ile ilk bakışta okuyucunun dikkatini çeken Kafkaokur edebiyat dergisi kapakları, görsel iletişim bağlamında kullanılan teknikler üzerinden incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Görsel iletişim, görsel okuma, dergi kapak tasarımı, Kafkaokur.

Magazine Covers in Visual Communication: The Sample of "Kafkaokur"

Abstract: From the past to the present, the most effective expression of man has been the drawing, figure or signs made by drawing. This form of expression, which we call visual, started with the communication with the pictures drawn on the walls of the cave in ancient times and its traces have reached today. Nowadays, when looking at the point where new communication technologies have come it is seen that the communication process or the message to be given by means of mass media is given with easier methods and forms. Although there are many ways of communication in this context, the effect of visuals is more permanent. Attention is increased with many aesthetically appealing design elements such as color, light and composition through visual communication. The harmony of the content with the strong visual expression increases the effect on people's minds. Therefore, this study focuses on magazine covers, which are remarkable in terms of visual communication and where many techniques are used. Kafkaokur literary magazine covers, which attract the attention of the reader at first sight with the designs it uses, are examined through the techniques used in the context of visual communication.

Keywords: Visual communication, visual reading, magazine cover design, Kafkaokur

1. GİRİŞ

Dergi kapaklarında yer alan görsel ve dilsel iletiler ile ilgili tasarımlarda, tüketici olarak aklandırılan ya da okuyucu olan bireyin, derginin satın alınabilmesi niteliğinde olması önemlidir. Bu nedenle, dergi kapağında yer alan biçim, renk, imge, konu başlığı diğer bir ifade ile görsel göstergeler en iyi şekilde seçilmeli ve bu düzlemde uygulanmalıdır. Dergi kapağının yanında içerik ile ilgili de bilgiler sunan bu göstergeler öncelikli olarak dergi kapağı aracılığı ile aktarılmaktadır. Dolayısıyla dergi hakkında ilk izlenimi veren ve dikkati çeken dergi kapağının bizzat kendisidir (Ekim, 2011,s.2).

Yaşadığımız çağın dinamikleri doğrultusunda, değişim ve dönüşümün hem öznesi hem de birinci derecede etkileneni insandır. Günümüzde birey, bu çağa ayak uydurabilmek için bilgiye en hızlı biçimde ulaşmak ve etkili bir biçimde kullanmak durumundadır. Teknolojik ve bilimsel gelişmeler

aracılığıyla hızlı üretilen her türlü bilgi ve teknoloji, aynı hızla tüketilmektedir. Özellikle, yeni iletişim teknolojileri ile hayatımıza giren televizyon, sinema, video ve internet gibi elektronik teknoloji ile gazete, dergi ve afiş gibi görsel araçların sunduğu imgelerin önem kazanması, hızlı tüketimin önemli gerekçelerinden sayılabilir. Bu koşullar altında yaşayan günümüz insanı, yaşamı algılama ve anlamlandırmada birçok uyarıcıyla karşı karşıya gelmekte, üretim ve tüketim bağlamında yaşam koşullarını sürekli değiştiren bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle, bireylerin etkisi altında kaldığı bu uyarıcıları doğru algılama ve anlamlandırma ile yaşamında doğru kullanabilme becerilerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma ile iletişim araçlarından biri olan dergiler bağlamında kapakta yer alan görsellerin ayrıntılı incelenerek “algılama” ve “anlamlandırma”da okuyucu için ne anlam ifade ettiği ile ilgili değerlendirmeler yapılmaktadır.

2. TASARLAMA SÜRECİ

Tasarım sözcüğü, “biçim vermek, temsil etmek” anlamına gelen Latince designare sözcüğünden gelir. Bugün bu sözcük, içeriğine tasarlama, planlama, eskizler (taslaklar) yapma, biçimlendirme ve kurgulama gibi değişik ifadelerin eklenmesiyle, tanımı güç bir kavram haline gelmiştir (Tunalı, 2009, s.18). Bir tasarımın kendi içerisinde bir planlama ve bütünlük sağlaması gerekmektedir. Tasarlama süreci gerçekleşirken bir takım öğelere ihtiyaç vardır, bunlar; renk, çizgi, biçim, ton, ölçü ve yön olarak tasarım sürecinde ürünün ortaya çıkmasına ve alıcıya mesajın daha net iletilmesine katkı sunmaktadır (Seylan, 2005, s.105).

2.1. Renk:

Tasarım sürecinde en önemli öğelerden biridir. Tasarımda yer alan görsellerin birbiri ile uyumunu ve imgelerin renklendirilerek kalıcı olmasını sağlamaktadır. Renklendirme yapılırken kullanılan tonlamalar tasarımı daha canlı tutmaktadır. Renk dediğimiz şey, ışığın nesne ve yüzeyler üzerine çarpması sonucunda ortaya çıkan bir temel tasarım öğesidir (Sanat Enstitüsü, 2015). Renkleri ana renkler ve ara renkler diye iki gruba ayırabiliriz. Ana renklerin karışımıyla ara renkleri oluşturabiliriz. Beyaz ve siyah ise bu renklerin ton değerlerini ayarlamak için kullanılabilir.

2.2. Çizgi:

Tasarım sürecinin en önemli öğesidir. Çizgi, plastik ve geometrik bir kavram olmakla birlikte görsel anlatım dilinin temeli, başlangıcı ve önemli bir denge unsuru olan temel tasarım öğesidir. Teknik olarak yan yana sıralanmış noktaların oluşturduğu iz ya da sınır olarak tanımlanabilir (Sanat Enstitüsü, 2015). Algısal olarak nesnelere kesişen yüzeylerini, ara kesitlerini ve bunların oluşturduğu sınırları ifade eder. Hareketli noktaların bir bütün haline geldiği çizgilerden oluşmaktadır. İlk çağlarda mağara duvarlarındaki çizgilerin resme dönüştüğü halinden günümüze kadar geldiği süreçte insanlığı aydınlatarak bir boyut kazanmıştır. “Çizmek” eylem olarak insanın psikolojik durumunun görsellerle ortaya çıkarıldığı en etkili yöntemlerden biridir.

2.3. Biçim:

Biçim, bir nesnenin duyular vasıtasıyla algılanan tüm fiziksel özelliklerinin kendine has bir düzen oluşturan bütünüdür (Sanat Enstitüsü, 2015). Tasarımda biçim (form), rengin, çizginin değerleriyle ortaya çıkan ve tasarıma değer katan tasarım öğesidir. Biçimler, noktaların ve çizgilerin birleşmesi sonucu görselin farklı tonlamalarda yüzeyde meydana gelmesi sonucu oluşur.

2.4. Tonlama:

Tasarım süreçlerinde renk, çizgi, ışık – gölge vb. öğelerin ortaya çıkardığı ürüne açık ya da koyu değerler katarak nesnelere üç boyutluluk etkisiyle görsel etki vermektedir. Tasarlanan imgelerin yüzeylerinde en çok kullanılan tonlamalar gri- siyah-beyaz karışımındaki tonlardır.

2.5. Ölçü:

İki objenin birbirine olan oranlaması olarak adlandırabiliriz ölçüyü. Tasarım sürecinde önemli olan amaca uygun, dengeli, uyumlu ve estetik düzenin sağlanabilmesidir. Ölçü, tasarım gerçekleşirken perspektif kurallarından faydalanarak nesnelere derinlik, küçüklük, büyüklük etkisi verebilmektir.

2.6. Denge:

Tasarımı planlanan nesnenin; yüzeydeki renklerin, dokuların, çizgilerin, biçimlerin belli bir ölçüt içerisinde olmasını sağlayan tasarım öğesidir. Kompozisyonlarda yerleştirilen öğelerin durumunu (açık-koyu, yatay-dikey, küçük-büyük vb.) görsel değerlere göre dengelemektedir. Bu tasarım öğeleri tasarlama sürecinde kullanılırken tasarım ilkeleriyle birbirine bağlantılı şekilde hareket eder ve tasarlanan ürünün estetik olarak iletilmesini sağlar. Tasarım ilkelerini kompozisyon ilkeleri olarak düşünebiliriz. Var olan resimdeki; bütünlük, devamlılık, zıtlık, vurgu, oran-orantı, görsel anlatımlar, görsel ritim, görsel denge vb. hareketler olarak ortaya çıkar.

2.7. Bütünlük:

Tasarımda kullanılan bütünlük, görsellerin birbiri içerisinde bağlantılı olması, birlikte algılanması, anlamlandırılmasını sağlayarak göze estetik açıdan hitap eden tasarım ilkelerinden biridir. Kompozisyonda yer alan görsel öğeler belli bir düzen içerisinde yerleştirilerek vurgu yapılmak istenen noktaları ön plana çıkarılabilir. Örneğin eşit büyüklükteki silindirelerin içerisinde sarı büyük bir silindir öne çıkarak tasarımdaki farklılığa vurgu yapacaktır (Sanat Enstitüsü, 2015).

2.8. Devamlılık:

Tasarım sürecinde görsel devamlılığın sağlanması için izleyicinin tasarım yüzeyinde görsel devamlılığı sağlamış olması ve belli bir yönde devam etmesi gerekmektedir. Bu süreçte kopukluklar yaşanmıyorsa, bir ritim, hareket, akıcılık ve tekrarlar varsa görsel imgelerde devamlılık sağlanmış olur.

2.9. Zıtlık:

Tasarım içerisinde zıtlık (kontrast) var olan nesnenin tam karşısındaki değerdir. Örneğin bir tablodaki

görsellerin açık-koyu değerleri, figürlerin büyük-küçük olma durumu ve çizgilerin kalınlık-incelik gibi zıtlıklarla karşımıza çıkmaktadır. Dergi kapağı tasarımlarında en belirgin zıtlıklar renklerle meydana gelmektedir (Sertkan, 2012, s.69).

2.10. Vurgu:

Tasarım sürecinde verilmek istenen mesajın vurgulandığı yer olarak düşünülebilir. Tasarlama aşamasında, vurgu yapılacak bölümün normal olanın aksine dikkat çekecek şekilde sunulmasıdır. Bu vurgu renk, çizgi, tonlama, zıtlık gibi öğelerle gerçekleştirilebilir.

3. DERGİ KAPAK TASARIMINDA GÖRSEL İLETİŞİM

Dergiler basılı iletişim araçlarından biridir. Genel konuları ele alabileceği gibi kişiye özgü konuları da ele alabilir. Dergi kapak tasarımı yaparken hedeflenen kitlenin özelliklerini iyi bilmek ve tasarlama sürecini o yönde gerçekleştirmek gerekir. Dergi kapağı, dergi hakkında ilk izlenimleri veren dolayısıyla tasarımı çarpıcı, etkileyici ve dergiyi satın almaya yönelik olması önemlidir (Kavuran-Özpolat, 2016, s.5).

Sürekli yayın yapan dergilerin isimleri kendini hedef kitleye tanıtıcı, kolay anımsanabilir olması ve kalıcılığı sağlayabilmesi için genelde bir ya da iki kelimeden oluşmaktadır (Ekim, 2011, s.28). Derginin ismi derginin logosu olarak değerlendirilebilir. İsim, logo ve sloganlar o derginin kimliğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla tüm bu görsellerin anlaşılabilir, sade ve çekici olması gerekmektedir. Bu çalışmada ele alınan Kafkaokur dergisi de günümüz dergilerinin birçoğunda olduğu gibi popüler kültürü yansıtan örneklere yer veren fikir, sanat ve edebiyat dergisidir.

Popüler kültür belli bir dönem için geçerli olan, hızlı üretilen ve hızlı tüketilen kültürel öğelerin bütünü olarak açıklanabilir. Popüler kültür sürekli kendisine bir ortam arar, böylece canlı ve diri kalır (Algül, 2019, s.7). Popüler kültür hakkında söylenmesi gereken diğer bir başka önemli husus ise insanlar arasındaki her türlü farklılıkları silerek ortak bir dil oluşturan popüler kültür, dünyayı algılama yolu halindedir ve sınıf farkına bakmadan herkesi kapsamaktadır.

3.1. Dergi Kapak Tasarımında Kafkaokur Örneği

Kafkaokur dergisi edebiyat dergiciliğinde yeni olarak adlandırılan sürece öncülük eden dergilerden biridir. 2014 yılında yayın hayatına başlayan Kafkaokur, kültür, sanat haberlerinden röportajlara, klasiklerden amatörler uzanan bir edebiyat

derlemesi sunmaktadır. Türkiye'nin en çok okunan edebiyat dergileri arasında yer alan yayın, içeriği kadar kapak görsellerindeki tarihe damga vurmuş isimleriyle de okuyucuların dikkatini çekiyor. 2014'ten 2020'nin sonuna kadar toplamda 56 sayısı yayınlanan dergi, okuyucularına popüler kültür ve popüler edebiyat tarzda yayın imkânı sunmaktadır.

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma, görsel iletişim ve görsel iletişim tasarımı açısından fikir, sanat ve edebiyat dergisi olan Kafkaokur'un incelenmesi üzerinedir. Görsel iletişim ve tasarım açısından dergi kapaklarına yönelik literatürde çalışma sayısının sınırlı olması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

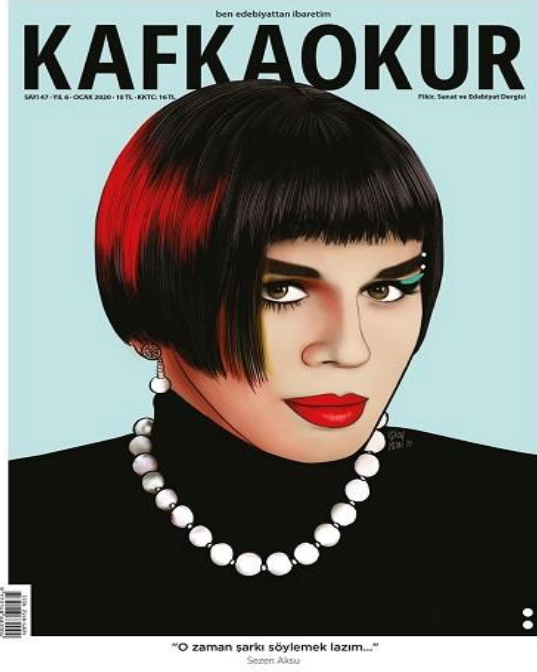
3.3. Araştırma Evreni

Araştırma evreni, Kafkaokur dergisinin 2020 yılına ait sayılarının kapaklarının görsel iletişim ve tasarım açısından ele alınmasını kapsamaktadır. Dergi kapakları; düzen, görsel, renk, ışık, son olarak da yazı açısından değerlendirilmektedir.

Kafkaokur 2020 yılı boyunca 10 adet sayı çıkarmış olup; bu süreçte dergi kapaklarında 3 yazar, 1 şarkıcı, 1 yönetmen, 1 bilim insanı, 1 lider (siyasetçi, asker) ve 3 kapakta ise görsellerle sözlere yer vermiştir.

Kapaklara konu olmuş kişiler göz önüne alındığında yayınlanan sayının o dönemle ilgili bir bağlantısının olduğu görülmektedir. Tanınmış simalar üzerinden tanıtım, okuyucu bilgilendirme, dikkat çekme gibi satış için bir politika izlendiği görülmektedir. Dergilerin kapaklarındaki görsellerde ilk göze çarpan özelliklerden biri görsellerde yer alan illüstrasyonlardaki uyum, görsellik ve iletinin hem dikkat çekici olması hem de uyumun artırılmış olmasıdır. Çoğunlukla verilen mesajlar popüler şahsiyetler üzerinden sade, yalın ve efektif bir hava ile verilmektedir.

3.4. Bulgular

Görsel 1: Ocak 2020 Sayısı Kapağı

Kafkaokur dergisinin Ocak 2020 sayısının kapağında, “Minik Serçe” lakaplı Sezen Aksu yer almaktadır. Şarkıcı, söz yazarı ve besteci olarak Türk müzik dünyasına damgasını vuran sanatçı, 1970’li yılların sonundan günümüze dek geniş kitlelerin hayranlığını kazandığı önemli bir isimdir.

Kapakta düzen açısından ele alınan görselde, belirli bir boyutta sade ve dikkat çeken bir durum söz konusudur. Görsel açısından; görsel öge geniş bir alana yerleştirilerek okuyucunun dikkatini çekerken, resmin özellikle göz kısmı, dudaklarla birlikte görselin merkezi noktasındadır. Renk ve ışık açısından; ışık ve renk kullanımı kapakta gözü yormadan görselliği artırırken, renk vurgularıyla resmi ve arka plandaki fonu birbirinden net çizgilerle ayırmaktadır. Ağırlıklı olarak 3 renk üzerinden okuyucu etkilenmeye çalışılmış, siyahın gizemine kırmızıyla vurgu yapılmıştır. Yazı açısından; yazılar görselliğin önüne geçmeden iletilmek istenen bilgileri açık biçimde ifade etmektedir. Kapak tasarımında Kafkaokur yazısı klasik olarak yerinde ve görünümünde kendini var etmektedir. Alt kısımda alıntı yapılan sözle okuyucunun içerik için merakı arttırılmaktadır.

Görsel 2: Şubat 2020 Sayısı Kapağı

Kafkaokur dergisinin Şubat 2020 sayısının kapağında, Japonyalı romancı, gazeteci ve öykü yazarı Haruki Murakami yer almaktadır. Murakami, Japonya’nın son yüzyıldaki önemli popüler yazarlarından biridir.

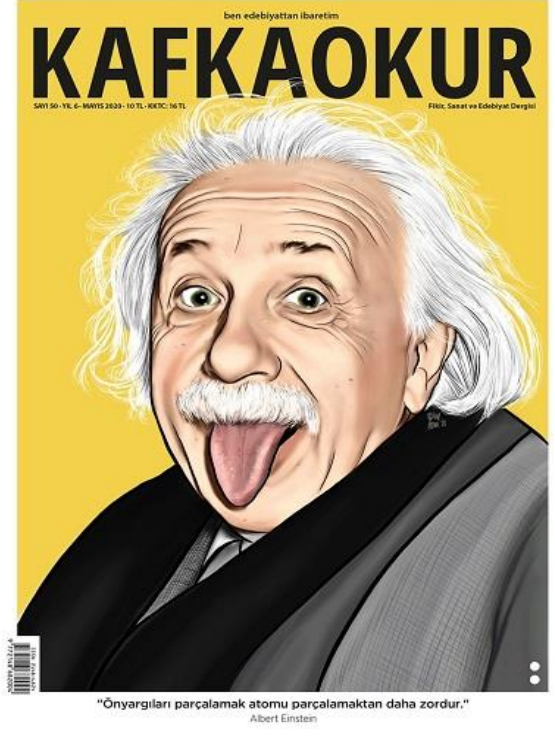
Kapakta düzen açısından ele alınan görselde, belirli bir boyutta sade ve dikkat çeken bir durum söz konusudur. Görsel açısından; derginin kapağında görsel olarak seçilen kişi ve bulunduğu yaş aralığı üzerinden bakacak olursak dikkat çeken görseller portrenin öğeleridir. Renk ve ışık açısından; kapak tasarımındaki görselden yola çıkılacak olursa renklendirme görseldeki yaşa, kültüre göre düşünülmüş, bütünlük sağlaması açısından siyah, beyaz ve griler kullanılmıştır. Vurgular açısından ışığın etkisi fazladır. Yazı açısından; yazı karakteri görseldeki kişinin kültüründen dolayı farklı tasarlanmıştır. Çizgiler keskin ve nettir. Bir önceki örnekte de görüldüğü gibi tasarımda sade, yalın ve kendi içerisinde renk, kompozisyon ve okuyucunun dikkatini çekme noktasında çizilen görselle tasarım ön plana çıkmaktadır.

Görsel 3: Mart 2020 Sayısı Kapağı

Kafkaokur dergisinin Mart 2020 sayısının kapağında, Tim Burton'un yönetmenliğini yaptığı "Makas Eller" filminin başrol oyuncularından Johnny Depp'in filmindeki görüntüsü kullanılmıştır. Filmin hikâyesinden yola çıkarak kapaktaki görsel tasarlanmıştır.

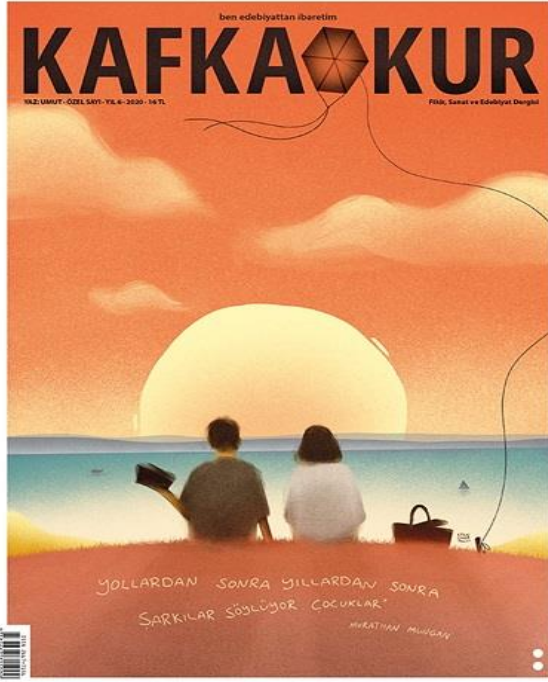
Kapakta düzen açısından ele alınan görselde, belirli bir boyutta sade ve dikkat çeken bir durum söz konusudur. Görsel açıdan; dergi kapağındaki tasarımda görsel öge film afişini anımsatan bir görüntü sunmaktadır. Ön plana çıkan görsel imgenin yüz ifadesidir. Renk ve ışık açısından; kapağın tasarımında renk olarak gri tonlarının ağırlığı haricinde düz bir mavi kullanılmıştır. Koyu tonlamaların yoğunlukta olduğu, beyaz rengin ışık verme amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Görsel ögenin yüz ifadesi ışığın etkisiyle dergi kapağının ana temasını oluşturmaktadır. Yazı açısından; dergi kapağındaki sözcüklerin yalın olması ve mesajı görsel imgenin etkinliğiyle vermek istemesi, görselliği gözler önüne sermektedir.

Görsel 4: Mayıs 2020 Sayısı Kapağı

Kafkaokur dergisinin Mayıs 2020 sayısının kapağında, Yahudi kökenli Almanya doğumlu ünlü fizikçi Albert Einstein yer almaktadır. Adını bilim dünyasına altın harfler ile yazdıran Einstein, fizik ve matematik alanlarında yaptığı çalışmalarla ün kazanmıştır.

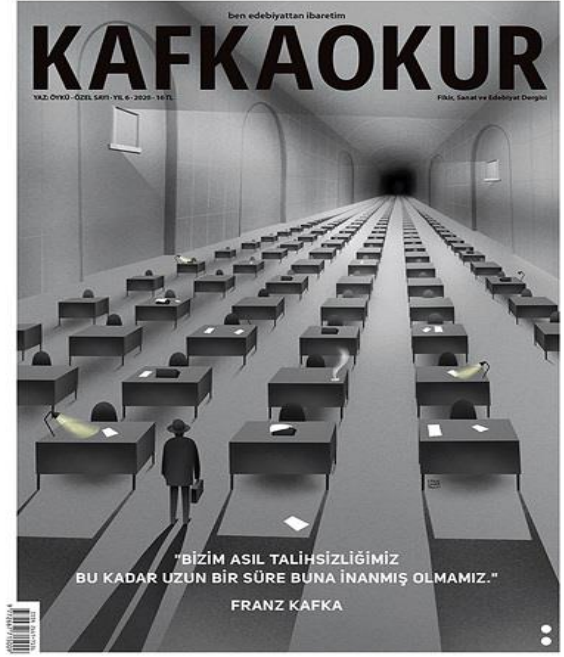
Kapakta düzen açısından ele alınan görselde, belirli bir boyutta sade ve dikkat çeken bir durum söz konusudur. Görsel açıdan; dergi kapağındaki tasarım görselliğiyle şaşırtıcı, merak uyandıran okuyucuya yatay ve dikeylerin olduğu bir kompozisyon sunmaktadır. Portredeki keskin çizgiler yüz hatlarının belirginleşmesini sağlamaktadır. Renk ve ışık açısından; kapağın tasarımında renk olarak gri tonlarının eşit dağıtıldığı, arka plandaki sarı rengin verdiği psikolojik etkiyle görsel imgenin görüntüsünün bütünlük oluşturduğu görülmektedir. Dergi kapağını ortadan ikiye böldüğümüzde açık koyu dengesinin ışığın etkisiyle tamamlandığı ve portrenin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Yazı açısından; dergi kapağındaki sözcüklerin yalın olması ve mesajı görsel imgenin etkinliğiyle vermek istemesi, görselliği gözler önüne sermektedir.

Görsel 5: Haziran-Temmuz 2020 Sayısı Kapağı

Kafkaokur dergisinin Haziran-Temmuz 2020 sayısının kapağında, Murathan Mungan'ın Fırtına şiirinin sözleri kullanılarak görsel olarak güneşin batışına karşı deniz kenarında bir yamaçta piknik yapan iki figür (bir erkek, bir kadın) kullanılmıştır.

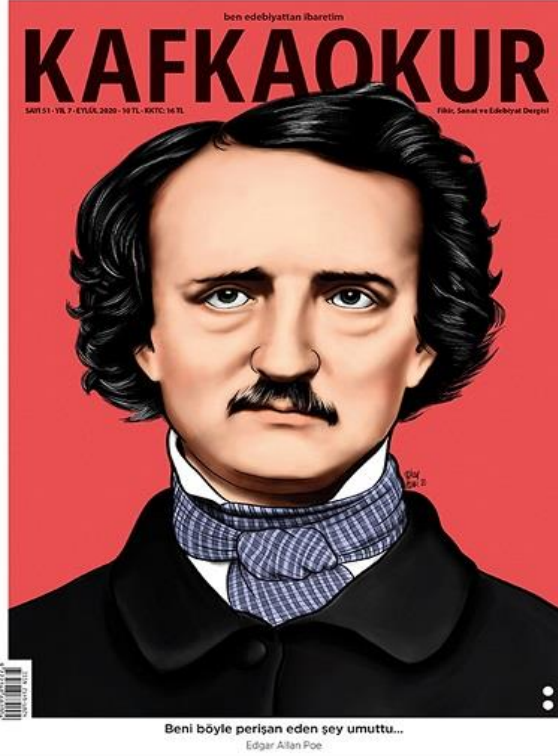
Düzen açısından; kapaktaki görseller dengeli dağıtılmış, bir yağlı boya tablosu kompozisyonuyla yerleştirilen nesnelere izleyiciye bir bütünlük sunmaktadır. Güneşin batışını denize karşı izleyen bir erkek ve kadın, deniz üzerindeki yelkenlilerin kapak üzerindeki dağılımı dikkati tek yöne çevirmiyor. Yine aynı şekilde kadın figürünün hemen sağındaki piknik sepeti ve erkek figürünün elindeki nesne, görseli fazla boğmadan okuyucunun izlenimine sunulmaktadır. Görsel açısından; kapağın tam orta kısmına yerleştirilen erkek, kadın figürleri ve güneş resminin merkezini oluşturuyor. Tasarımın ve hikâyenin bir parçası olan uçurtma ise dergi kapağına farklı bir dikkat boyutu getirmektedir. Renk ve ışık açısından; ışığın ve renklerin etkisiyle güneşin kızılığının resme yansımaktadır. Ağırlıklı olarak sıcak renklerin kullanıldığı tasarımda, denizin maviliği gün batımı etkisiyle hafif bir mavi-mor görseelliği resmin ortasında bir denge unsuru olarak durmaktadır. Yazı açısından; belki de kapaktaki en etkileyici görsel öğe uçurtmanın logoyla birleşmesi ve görsel olarak dikkat çekmesidir. Tasarımın en hareketsiz kısmı olan kapağın alt bölümüne, hareketli yazı tipi ve boyutuyla okuyucuyu, dergi kapağının bütününe yönlendirilmektedir.

Görsel 6: Temmuz-Ağustos 2020 Sayısı Kapağı

Kafkaokur dergisinin Temmuz-Ağustos 2020 sayısının kapağında, görsel olarak Franz Kafka'nın "Dönüşüm" kitabından alınan sözle, erkek bir figür ve dergi kapağındaki kalabalık nesnelere içindeki yalnızlığı tasarıma imgesi olarak kullanılmıştır.

Düzen açısından; kapakta yer alan görsel öğeler perspektif kuralıyla yerleştirilmiş bir derinlik vermektedir. Çizgi perspektifi kullanılarak çizgilerle sonsuzda birleşme küçülme vardır. Standart logo, yazı tasarımı planlanmış ve yazılar farklı boyutlarla perspektife görsel olarak katkı sağlamıştır. Görsel açısından; kapak tasarımında yerleştirilen görsel imge, yalnızlık hissini nesnelere üzerinden vermekte ve umudunu sonsuzluğa doğru korumaktadır. Renk ve ışık açısından; sonsuzluk ve karamsarlık hislerinden dolayı renk olarak gri tonlamaları ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Perspektifin etkisiyle derinliğin sağlayıcısı koyu tonları, ışığın etkisiyle ise umudu simgeleyen kapak tasarımı izleyiciye mesaj vermektedir. Nesnelere ve figürün gölgeleriyle derinlik belirgin şekilde kurgulanmaktadır. Yazı açısından; tasarımda yazı boyutları ve yerleşimi görsel öğeleri ön plana çıkaracak biçimde yerleştirilmiş ve kapak tasarımına katkı sağlamıştır.

Görsel 7: Eylül 2020 Sayısı Kapağı

Kafkaokur dergisinin Eylül 2020 sayısının kapağında görsel olarak Amerikan Edebiyatı'nda romantizm akımının en önemli temsilcilerinden biri olan Amerikalı şair, yazar ve edebiyat eleştirmeni Edgar Allan Poe yer almaktadır.

Kapakta düzen açısından ele alınan görselde, belirli bir boyutta sade ve dikkat çeken bir durum söz konusudur. Görsel açıdan; dergi kapağındaki tasarım görselliğiyle şaşırtıcı, merak uyandıran okuyucuya yatay ve dikeylerin olduğu bir kompozisyon sunmaktadır. Portredeki yumuşak geçişler yüz ifadesinde tablo hissi uyandırmaktadır. Renk ve ışık açısından; dergi kapağının genelinde koyu tonların ağırlığı, özellikle de siyahın hâkim olduğu tasarımda ışığın ve grimsi tonlamaların etkisiyle görsel imgeye derinlik verilmiştir. Arka plandaki renkle görsel öge ön plana çıkarılmakta ve ışığın karşıdan verilmesi etki bırakmaktadır. Görsel ögenin yüz ifadesi ışığın etkisiyle dergi kapağının ana temasını oluşturmaktadır. Yazı açısından; dergi tasarımında çizgiler ağırlıklı olarak yumuşak geçişler şeklinde kullanılmış, nesnelere ayırımı ara ara keskin çizgilerle görselliğin belirginleşmesi amaçlanmıştır.

Görsel 8: Ekim 2020 Sayısı Kapağı

Kafkaokur dergisinin Ekim 2020 sayısının kapağında, Psikiyatrist Uzman Dr. Arzu Erkan Yüce'nin sözünden yola çıkarak kadına yönelik şiddet ile ilgili "Sessiz Kalmıyoruz" sloganıyla görsel tasarım oluşturulmuştur.

Düzen açısından; kapakta yer alan görsel öge kompozisyon düzeni olarak göze eşit şekilde hitap etmektedir. Dikkati merkeze toplayan tasarımda dikey bir kompozisyon kurgusu vardır. Görsel açıdan; kapak tasarımında figürler yerine, görsel imge olarak daha çok yazıyla okuyucunun ilgisi çekilmeye çalışılmıştır. İmge olarak kullanılan el resimleri ise tasarımın en önemli mesajlarından biridir. Renk ve ışık açısından; tasarımda gri tonlarının ağırlıkta olduğu asıl vurgulanmak istenen mesajın ise kırmızı renkle verildiği, açık renklerle bir arka plan oluşturularak dikkatin öne çıkarıldığı bir dergi kapağı gözükmektedir. Bu örnek kapak tasarımı, koyu tonların çok olmadığı, ışığın ise eşit dağıldığı bir tasarımdır. Yazı açısından; kapaktaki tasarımın görsellik olarak verdiği etki ağırlıklı yazılar ve sözler üzerinden okuyucunun merakını canlı tutmak hedeflenmiştir. Yazı ve sözcüklerin çeşitli boyutlarda kullanıldığı tasarımda, kelimelerle logonun bile geride kalmasını sağlayan bir görsellik sunulmaktadır.

Görsel 9: Kasım 2020 Sayısı Kapağı

Kafkaokur dergisinin Kasım 2020 sayısının kapağında, 10 Kasım ölüm yıldönümü anısına, kapakta görsel olarak Cumhuriyetimizin kurucusu, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk yer almaktadır.

Kapakta düzen açısından ele alınan görselde, belirli bir boyutta sade ve dikkat çeken bir durum söz konusudur. Görsel açısından; görsel öge kapağın dörtte üçünü kapsayarak okuyucunun dikkatini çekmekte, resmin özellikle göz kısmı, görsel imgedeki tasarımın merkezi noktasında olmaktadır. Renk ve ışık açısından; dergi kapağının arka plan rengi ve görsel imgedeki göz renginin aynı tonda olması en dikkat çekici görsel öge olarak ön plana çıkmaktadır. Koyu ve açık tonların eşit dağılımı ve ışığın etkisiyle göz alıcı bir portre meydana getirmiştir. Yazı açısından; logo haricinde kullanılan az sayıda sözcükler görselliğin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Portredeki keskin çizgiler ışığın da etkisiyle vurguyu tamamen kapağın merkezine yönlendirmektedir.

Görsel 10: Aralık 2020 Sayısı Kapağı

Yılın son sayısı olan Kafkaokur dergisinin Aralık 2020 sayısının kapağında, görsel olarak Kanadalı yazar Lucy Maud Montgomery'nin "Yeşilin Kızı Anne" adlı ilk kitabının kapağındaki figürün görseli yer almaktadır.

Düzen açısından; dergi kapağında görsel ögenin dikey, yazı görsellerinin ise yataylığı kompozisyonun duruşunu netleştirmiştir. Görsel açısından; tasarımda kullanılan görsel imge figürü dergi kapağının bütününe yayılarak bir fotoğraf etkisinden çok tabloyu andırmaktadır. Renk ve ışık açısından; daha çok ara renklerin kullanıldığı soft tonların gözü yormadan sunulduğu dergi kapağı, açık tonlarla ışığın fazla etkisi olmadan küçük koyu tonlama dokunuşları etkisiyle görselliği ön plana çıkarmaktadır. Yazı açısından; tasarımda yazı boyutları ve yerleşimi görsel öğeleri ön plana çıkaracak biçimde yerleştirilmiş ve kapak tasarımına katkı sağlamıştır.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Dergi kapaklarının taşıdığı özellikler aslında günümüzde popüler kültürün etkisini göstermektedir. Zira kültür, insanların doğaya eklediği her şeydir. Kültür geçmiş çağlardan

günümüze doğru değişerek, yayılarak gelmiş ve her dönemde etkisini farklı yollarla insanlığa sunmuştur. Üzerinde durulan ve yarattığı etki açısından sorgulanan dergi kapak tasarımları, görselliğin önemli olduğu günümüz teknoloji çağında özellikle iyi tasarlandığında, hedef kitleye ulaşmada çok etkili bir yöntemdir.

Dergi kapağı tasarımları planlanırken, kitle iletişim araçlarının diğer örnekleri gibi etkisini göstermeli, görsel imgelerle dergilerin kimliğine uyumlu olmalıdır. O uyumu sağlarken tasarım öğelerinin ve ilkelerinin, dergi tasarımının düşünce aşamasından, ürünün basım aşamasına kadar ki dönemlerinde var olması gereken bir gerçektir. Kapak sayfasının tasarımında seçilen renkler, görsel imgeler, yazı karakterleri ve kelimeler hedef kitlenin beklentilerine yönelik olursa beklenen etki de o kadar gerçekçi ve ulaşılabilir olacaktır.

Bu nedenle Kafkaokur dergisinin 2020 yılına ait kapak sayfaları yukarıda sıralanan özellikler bakımından incelenmiştir. Kafkaokur dergi kapakları, günümüz dünyası ekseninde düşünüldüğünde, okuyucuya popüler kültür ve popüler edebiyat içerikli görseller sunmaktadır. Bu etkiyi sunarken kullandığı görsel imgeler, teknolojinin getirdiği yeniliklerle birlikte fotoğraf, afiş, poster, tablo vb. özelliklerden faydalanarak yapılmakta, okuyucu ile buluşturulan görsellerle dergicilikte yeni bir bakış açısı geliştirilmektedir.

Geliştirilen bu bakış açısında dergi kapaklarının genel düzenine bakıldığında kompozisyonlarda yatay ve dikey nesnelere kullanılarak görsel açıdan denge unsuru oluşturulmaktadır. Kapaklar tasarlanırken logonun sadeliğinin yanında az obje kullanımı görselliği arttırıp, odak noktayı kapağın merkezine toplamaktadır. Dergi kapakları görsel açıdan değerlendirildiğinde görsel imgelerin yalınlığının verdiği etkiyi poster, afiş, tablo gibi anlamların yüklenerek okurun merakını uyandırdığı görülmektedir. Kapak tasarımlarında ışık ve

renklerin daha çok ön plana çıktığı, vurgunun bunlar üzerinden yapıldığı dergi kapaklarında özellikle renklerle ışık-gölge etkisiyle geçişlerin yumuşak-sert uygulamalar şeklinde olduğu görülmektedir. Yine dergi kapaklarındaki yazı ve çizgilerin farklı boyutlarda gözü yormadan kullanıldığı, sözsüz olarak en önemli etkenin dergi isminin (logo) olduğu ve bu etkenin gücünü diğer kısa, anlaşılır sözcüklerle okuyucuya sunduğu görsel öğeler olduğu görülmektedir. Sonuç olarak Kafkaokur dergi kapakları, okuyucuya kolay anımsanabilir, kalıcılığı görseller üzerinden veren, çarpıcı ve etkileyici olan "Kafkaokur" sloganıyla sunulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Algül, A. (2019). "Popüler Kültür ve Popüler Edebiyat", *European Journal of Educational & Social Sciences*, 4 (2) , 142-153.
- Ekim, B. (2011). "Görsel İletişim Tasarımı Açısından Dergi Kapak Tasarımları: Elele Dergisi Kapak Tasarımlarının Çözümlemesi", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi SBE.*
- Kavuran, T. ve Özpolat, K. (2016). "Görsel İletişim Aracı Olan Dergilerin Tasarlanma Süreci", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:26, Sayı:2
- Sanat Enstitüsü, (2015). *Biçim Nedir?*, <https://www.sanatenstitusu.com/bicim-nedir/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- Sanat Enstitüsü, (2015). *Bütünlük?*, <https://www.sanatenstitusu.com/bütünlük-nedir/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- Sanat Enstitüsü, (2015). *Çizgi Nedir?*, <https://www.sanatenstitusu.com/cizgi-nedir/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- Sanat Enstitüsü, (2015). *Renk Nedir?*, <https://www.sanatenstitusu.com/renk-nedir/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- Sertkan, A. (2012). "Resim Sanatında Görsel Algılama Biçimleri Açısından Dinamizm", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi SBE.*
- Seylan, A. (2005). *Temel Tasarım*, Ankara: M Kitap.
- Tunalı, İ. (2009). *Tasarım Felsefesi*, İstanbul: Yem Yayınları.